

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

ĐỀ THI CHÍNH THỨC

KÌ THI TUYỂN SINH VÀO LỚP 10
TRUNG HỌC PHỔ THÔNG CHUYÊN
NĂM HỌC: 2021 - 2022

Môn thi: NGŨ VĂN

Ngày thi: 04/6/2021

Thời gian làm bài: 150 phút (không kể thời gian phát đề)

Câu 1 (2,0 điểm)

Viết về tình mẹ, hai nhà thơ Chế Lan Viên và Thanh Nguyên có những điểm gặp gỡ, đồng thời cũng có cách cảm nhận và thể hiện riêng. Chỉ ra những điểm giống và khác nhau cơ bản ở hai đoạn trích thơ sau:

Đoạn trích (1):

Con còn bé trên tay
Con chưa biết con cò
Nhưng trong lời mẹ hát
Có cánh cò đang bay:
[...]

Cò một mình, cò phải kiếm lấy ăn,
Con có mẹ, con chơi rồi lại ngủ.
"Con cò ăn đêm,
Con cò xa tổ,
Cò gặp cành mềm,
Cò sợ xáo măng..."
Ngủ yên! Ngủ yên! Cò ơi, chớ sợ!
Cành có mềm, mẹ đã sẵn tay nâng!
Trong lời ru của mẹ thấm hơi xuân,
Con chưa biết con cò, con vạc.
Con chưa biết những cành mềm mẹ hát,
Sữa mẹ nhiều, con ngủ chăng phân vân.

[...]

Con dù lớn vẫn là con của mẹ,
Đi hết đời, lòng mẹ vẫn theo con.

1962

(Trích: *Con cò* - Chế Lan Viên; Nguồn: Chế Lan Viên, *Tuyển tập*, tập I, NXB Văn học, Hà Nội, 1985)

Đoạn trích (2):

Khi con biết đòi ăn
Mẹ là người mớm cho con muỗng cháo
Khi con biết đòi ngủ bằng tiệt tấu
Mẹ là người thức hát ru con
Bầu trời trong mắt con ngày một xanh hơn
Là khi tóc mẹ ngày thêm sợi bạc

[...]

Mẹ!

Có nghĩa là ánh sáng
Một ngọn đèn thấp bằng máu con tim
Cái đóm lửa thiêng liêng
Cháy trong bão bùng, cháy trong đêm tối

Mẹ!

Có nghĩa là mãi mãi
Là cho - đi - không - đòi - lại - bao - giờ
Cổ tích thường bắt đầu từ: "Ngày xưa có một công chúa..." hay "Ngày xưa có một vị vua..."
Cổ tích còn bắt đầu từ: "Ngày xưa có mẹ..."

1981

(Trích: *Ngày xưa có mẹ* - Thanh Nguyên; Nguồn: *Khúc gọi tình*, NXB Văn Nghệ TP.HCM, 1992)

Câu 2 (3,0 điểm)

"Đừng bao giờ bỏ cuộc, ngay cả khi bạn cảm thấy đã rơi vào đường cùng nhất. Hãy luôn hy vọng dù có thể nó nấp kỹ đến mức ta phải đốt đuốc đi tìm. Cuộc sống không bao giờ rời bỏ ta, chỉ có ta rời bỏ cuộc sống mà thôi"

(Helen Keller)

Hãy viết một bài văn ngắn trình bày suy nghĩ của em về ý kiến trên.

Câu 3 (5,0 điểm)

Nhà văn có thể viết về bóng tối nhưng từ bóng tối phải hướng đến ánh sáng.

Em hiểu ý kiến trên như thế nào? Hãy làm rõ ý của nhận định bằng các tác phẩm văn học mà em đã học hoặc đọc thêm.

-----HẾT-----

Đáp án đề thi Văn vào lớp 10 trường Chuyên của tỉnh Bình Dương năm 2021**I. ĐỌC HIỂU****Câu 1:**

Cách giải:

Điểm gặp gỡ

- Hình thức thể hiện: thể thơ tự do.

- Nội dung: Tình yêu thương, sự hi sinh thâm lặng của mẹ dành cho con, ngợi ca tình yêu của mẹ thiêng liêng, cao cả.

Sự khác biệt:

- Hình thức:

+ Chế Lan Viên: dựa trên sự sáng tạo từ hình ảnh con cò trong những lời hát ru, nhà thơ sử dụng hình ảnh ẩn dụ “con cò” biểu tượng cho con để thấy được sự chở che, yêu thương của mẹ. + Thanh Nguyên thể hiện trực tiếp hình ảnh người mẹ, khẳng định vai trò thiêng liêng của mẹ bằng các hình ảnh so sánh liên tiếp.

- Nội dung:

+ Chế Lan Viên: Hình ảnh con cò theo lời ru đến với tuổi thơ con, đó là biểu tượng cho cuộc đời lam lũ của mẹ. . “Con còn bé trên tay... đang bay”: lời tâm tình, thủ thỉ của mẹ với con, con cò đến với con ngay từ khi con còn tấm bé, cò xuất hiện trong lời ru của mẹ. . “Cò một mình... xáo măng” Hình ảnh cò trong lời ru con không phải chỉ là hồn quê mà còn là hình ảnh biểu tượng cho những người nông dân, người phụ nữ lam lũ kiếm sống. . Khái quát quy luật tình cảm, mẹ theo con suốt cả cuộc đời, mẹ là bến đỗ bình yên của con.

+ Thanh Nguyên. . “Khi con biết...ru con”: Mẹ là người nuôi dưỡng con nên người “Sữa nuôi phần xác, hát nuôi phần hồn”, mẹ không chỉ nuôi con khôn lớn về thể xác mà còn là người đầu tiên xây dựng những tình cảm tốt đẹp trong tâm hồn con. . Bầu trời... sợi bạc”: nhà thơ khái quát quy luật của thời gian “thời gian chạy qua tóc mẹ”, khi con khôn lớn cũng là lúc mẹ già yếu, không ai muốn nhưng cũng không cưỡng lại được quy luật của tự nhiên. Nếu Chế Lan Viên khẳng định “đi hết đời lòng mẹ vẫn theo con” về mặt tinh thần, thì Thanh Nguyên nhìn thấy thực tế đối lập “bầu trời trong mắt con xanh – tóc mẹ thêm sợi bạc”, bổ sung vào bài học của Chế Lan Viên. Dẫu biết mẹ vẫn luôn theo con nhưng con cần phải biết sự chảy trôi của thời gian làm mẹ già đi, con phải biết trân trọng, yêu thương những ngày tháng có mẹ, được sống trong sự yêu thương, chở che của mẹ. . Hai đoạn thơ còn lại đưa ra định nghĩa về mẹ, là người soi sáng bằng tình yêu thương, trái tim

“máu con tim”. Cả hai hình ảnh “ánh sáng” và “đốm lửa thiêng liêng” đều gợi đến sự soi sáng của mẹ dành cho con, không chỉ soi đường dẫn lối trong những hoàn cảnh bình thường của cuộc sống mà còn cả khi “đêm tối”, “bão bùng”. Dẫu cuộc đời có nhọc nhằn, khó khăn bao nhiêu thì vẫn luôn có mẹ. Nhà thơ khẳng định sự trường tồn mãi mãi của tình mẹ, mẹ góp phần làm nên huyền thoại, cho phong phú hơn giá trị của văn hóa dân tộc, bởi “Ngày xưa có một vị vua”, “Ngày xưa có một công chúa”, và tất cả là “Ngày xưa có mẹ”.

Câu 2:

Cách giải:

I. Mở bài:

Giới thiệu về vấn đề nghị luận

II. Thân bài:

a. Giải thích:

Hi vọng là niềm tin, sự tin tưởng vào những điều tốt đẹp sẽ xảy đến, sống lạc quan, không ngừng nỗ lực trong cuộc sống và công việc để có được cuộc sống tốt đẹp hơn.

=> Khẳng định: Trong cuộc sống, mỗi con người ai cũng sẽ có lúc gặp phải khó khăn, gian khổ, trắc trở. Nếu chúng ta không ngừng hi vọng về một tương lai tươi sáng hơn, một cuộc sống tốt đẹp hơn ở phía trước, chúng ta sẽ có động lực để cố gắng vươn lên, vượt qua khó khăn ở thực tại.

b. Phân tích

- Đừng bao giờ bỏ cuộc, ngay cả khi bạn cảm thấy đã rơi vào đường cùng nhất.
- Biết hi vọng, tin tưởng, con người ta sẽ trở nên lạc quan hơn, cuộc sống sẽ vui vẻ hơn và tận hưởng được trọn vẹn vẻ đẹp cuộc sống mang lại.
- Cuộc sống không bao giờ rời bỏ ta, chỉ có ta rời bỏ cuộc sống mà thôi.
- Người có sự hi vọng, cố gắng vươn lên sẽ được mọi người yêu quý, ngưỡng mộ và học tập theo, từ đó truyền được nguồn cảm hứng, những thông điệp tốt đẹp đến với mọi người, tạo ra một xã hội tốt đẹp hơn.

- Tác dụng:

+ Làm cho con người trưởng thành qua thời gian

- + Giúp vượt qua những khó khăn, thử thách
- + Làm cho tính cách con người được thể hiện và phát huy hơn

c. Chứng minh

Học sinh tự lấy dẫn chứng về những con người tuy gặp khó khăn nhưng không ngừng hi vọng và vươn lên để minh họa cho bài làm văn của mình.

Lưu ý: dẫn chứng phải tiêu biểu, xác thực, được nhiều người biết đến.

d. Phản biện

- Tuy nhiên trong xã hội vẫn còn có nhiều người sống với lối sống tiêu cực, bi quan, gặp chút khó khăn là muốn bỏ cuộc giữa chừng, không phấn đấu vươn lên mà chỉ dựa dẫm vào người khác.
- Lại có những người sống trong ảo tưởng về cuộc sống tốt đẹp mà không cố gắng vươn lên,... những người này đáng bị xã hội thẳng thắn lên án, chỉ trích.

3. Kết bài

Khẳng định lại vấn đề: câu nói đúng đắn.

Câu 3:

Cách giải:

I. Mở bài:

- Giới thiệu khái quát nội dung nghị luận.
- Dẫn dắt, giới thiệu nhận định

II. Thân bài:

1. Giải thích ý kiến:

- + Bóng tối: trạng thái tiêu cực (khô đau, chán nản, tuyệt vọng...), cái xấu xa, đen đặc của hiện thực hay tâm hồn con người.
- + Ánh sáng: trạng thái sống tích cực (hạnh phúc, niềm tin, hi vọng...); điều tốt đẹp, tươi sáng.

=> Sứ mệnh và yêu cầu đặt ra đối với nhà văn: nhà văn có thể viết về cái xấu, cái ác, nỗi khổ đau tuyệt vọng nhưng nhân sinh quan của tác giả luôn cần phải tươi sáng, thấm đẫm tinh thần nhân văn để hướng con người tới những điều tốt đẹp.

2. Bàn luận ý kiến:

* Nói “nhà văn có thể viết về bóng tối nhưng từ bóng tối phải hướng đến ánh sáng” là vì:

+ Phản ánh hiện thực cuộc sống một cách toàn vẹn, chân thật là nhiệm vụ của người cầm bút và cũng là quy luật tất yếu của văn học. Mà hiện thực cuộc sống thì luôn tồn tại trong nhau và vì nhau những điều tích cực, tốt đẹp, hạnh phúc lẫn tiêu cực, xấu xa, bất hạnh, khổ đau...Do vậy, viết về bóng tối bên cạnh việc nâng niu ánh sáng cũng là yêu cầu cần thiết của văn học.

+ Chức năng – giá trị của văn học là “nhân đạo hoá” con người, “làm cho người gần người hơn”. Do vậy, nếu viết về cái xấu, cái ác, cái buồn tiêu cực mông muội của nhà văn không biết hướng người đọc đến điều tốt, cái thiện, niềm tin thì nhà văn đó khó trở thành một nghệ sĩ chân chính, thực thụ; văn học sẽ khó thực hiện được sứ mệnh cao cả của mình.

+ Viết về bóng tối là sứ mệnh nhưng cũng là thử thách nghệ thuật đối với nhà văn. Để làm được điều đó, đòi hỏi nhà văn phải có cái tài, có tâm thực sự. Đến lượt mình, người đọc cũng cần có một cách nhìn sâu, tinh tế để từ bóng tối mà tự bật thức ánh sáng.

+ Từ bóng tối hướng tới ánh sáng là một yếu tố cấu thành, là một tiêu chí định giá tinh thần nhân đạo sâu sắc của tác phẩm văn học, qua đó khẳng định tên tuổi, giá trị của nhà văn.

3. Chứng minh:

- Lão Hạc là một trong những truyện ngắn theo chủ nghĩa hiện thực tiêu biểu của Nam Cao được viết vào năm 1943. Tác phẩm như một thước phim tái hiện chân thực cuộc sống của người nông dân Việt Nam trước Cách mạng tháng Tám đồng thời lên án tội ác của chế độ phong kiến mục ruỗng đã đẩy nhân dân vào cảnh sống cùng cực. Qua truyện ngắn Lão Hạc, Nam Cao đã góp một tiếng nói to lớn cho chủ nghĩa hiện thực, thể hiện quan điểm cá nhân một cách rõ ràng và riêng biệt. Hiện thực xã hội trước Cách mạng tháng Tám cũng được phơi bày một cách trần trụi trong Lão Hạc, đó là một xã hội bất công, mục ruỗng luôn đẩy người ta đến tận cùng của khốn khổ. Như lão Hạc trong câu chuyện này, dù là một người nông dân lương thiện nhỏ bé nhưng đã bị chèn ép đến mức phải tìm đến cái chết để giữ lấy tôn nghiêm của bản thân. “ Tác phẩm nghệ thuật sẽ chết nếu nó miêu tả cuộc sống chỉ để miêu tả, nếu nó không phải là tiếng hét đau khổ hay lời ca tụng hân hoan, nếu nó không đặt ra câu hỏi và trả lời những câu hỏi đó”- Bêlinxki .

- Không quá khi nói rằng Chiếc lá cuối cùng là sợi dây kết nối hai số phận, bên thực bên ảo, song cùng gặp gỡ nhau ở bất hạnh. Hình ảnh của những họa sĩ trong thiên truyện cũng chính là hình ảnh của nhà văn, nặng nề nỗi buồn song đều có khát khao nghệ thuật cháy bỏng. Bức tranh được coi là kiệt tác còn bởi sự kì diệu của nó. Chiếc lá đã đem lại hi vọng trong Giôn-xi, cô bắt đầu khát khao được sống mà mạnh mẽ đương đầu với bệnh tật. Không còn dáng vẻ của một bệnh nhân ủ rũ, sức sống mới được thổi bùng lên trong nhân vật. Đó chính là sự kì diệu của một tác phẩm nghệ thuật chân chính, bắt nguồn từ lòng người, đi qua sự trắc ẩn, kết tinh bằng sự hi sinh rồi lại trở về với con người, để đưa họ về với thế giới của niềm tin và hi vọng. Chiếc lá cuối cùng không chỉ là câu chuyện, nó còn là bài học cho những người đang sáng tạo nghệ thuật, dạy họ làm ra những tác phẩm bằng cả trái tim.

- Bài thơ về tiểu đội xe không kính khai thác hiện thực sù sì, khó khăn, thiếu thốn của chiến tranh. Những người lính lái xe thiếu thốn đủ thứ nhưng điều kì lạ là những chiếc xe không kính, không đèn, không mui áy vẫn băng băng ra chiến trường. Ở đây có sự đối lập giữa vẻ bên ngoài và khả năng của chiếc xe, giữa điều kiện vật chất và sức mạnh tinh thần của người lính lái xe. Để cân bằng ba cái không có ở trên chỉ cần một cái có đó trái tim người lính. Đến đây, ta càng thấy được sự ngang tàng, hóm hỉnh nhưng cũng thật sâu sắc trong thơ Phạm Tiến Duật, những chiếc xe dường như không chỉ chạy bằng nhiên liệu mà thật độc đáo khi có một trái tim cầm lái, Trái tim là 1 hình ảnh hoán dụ nhưng đồng thời cũng là hình ảnh ẩn dụ, nó hội tụ vẻ đẹp tâm hồn của người chiến sĩ lái xe giàu nhiệt huyết, sắt son tình yêu tổ quốc, sự sôi căm thù giặc và ý chí quyết tâm chiến đấu giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước.

=> Hình ảnh trái tim kết thúc bài thơ đã trở thành nhãn tự của cả bài, tỏa sáng vẻ đẹp của người lính lái xe Trường Sơn nói riêng và của cả thế hệ trẻ Việt Nam thời kháng chiến chống Mỹ cứu nước: “Xe dọc Trường Sơn đi cứu nước Mà lòng phơi phới dậy tương lai”

III. Kết bài:

- Khẳng định tính đúng đắn của nhận định
- Khái quát nội dung bàn luận.